

GLOBALT

Stäng de rikas skatteparadis!

Termen skatteparadis är välkänd för de flesta. Men hur stor roll spelar de i den globala ekonomin? Och vilka drar nytta av dem? Är de verkligen särskilt många? Benny Åsman visar här att skatteparadiserna har en framträdande roll för både företag och rika individer när det gäller att undanhålla pengar från det offentliga.

Skatteparadis. Ordet förknippas nästan alltid med penningtvätt, fusk och maffia. Någon avlägsen ö med fler skalbolag än innevånare. Men det är en vrångbild. Skatteparadiserna är helt centrala för den moderna finanskapitalismens existens och funktionssätt. Bankerna, de multinationella företagen och rika individer använder dem till att slippa betala skatt på vinster och förmögenheter. Skatteflykten handlar om svindlande summor. Pengar som borde finnas i det offentliga kassorna och användas till samhällsnyttig verksamhet försvinner nu rakt ned i de rikas all djupare fickor.

Inför G20-mötet som hålls i London denna vecka har Nicolas Sarkozy och Angela Merkel höjt tonen mot skatteparadiserna och utövar nu påtryckningar mot de "egna" paradisen, Liechtenstein och Andorra. Men det är en kvalificerad gissning att inget speciellt kommer att beslutas av G20. Det blir säkert en fördömande deklARATION som snart glöms bort.

Vilken roll spelar de för bankerna?

Svaret är att skatteparadiserna spelar en helt central roll i alla stora bankers internationella aktiviteter. Enligt Banken för Internationell Betalningsutjämning, BIS, passerade 2006 över hälften av världens bankers internationella operationer via skatteparadis. Det finns inga samlade uppgifter för åren efter men inget pekar mot en minskad roll för dem, tvärtom.

Trots all politisk retorik som haglat över skatteparadiserna har deras roll ökat kraftigt sedan mitten av nittiotalet. Rollen som banker etablerade i skatteparadiserna spelar har minskat något enligt BIS men

däremot har banker i New York, London, Frankfurt och andra finanscentra kraftigt ökat sina operationer via skatteparadiserna. Det ger dem möjlighet att gömma sig bakom bankhemligheten för att ostört spela på hela världsmarknaden utan kontroll från statliga myndigheter.

Vilken roll spelar de för de multinationella bolagen?

Skatteparadiserna främsta roll för de multinationella bolagen är de möjligheter till skatteflykt som ges. Det finns inte ett enda stort multinationellt företag som inte har en filial i ett eller flera skatteparadis. Men hur går det till att undvika vinstbeskattning? Den teknik de använder kallas "pristransferering". Det går ut på att via priser på tjänster och varor som byts inom koncernen för man bokföringsmässigt över vinsterna till filialer i skatteparadiserna där skatten på deklarerad vinst oftast är löjligt låg.

Den amerikanska ekonomen Simon Pack har specialiserat sig på att studera hur de amerikanska storbolagen via pristransfereringar placerar sina vinster där det behagar dem. Pack ger många exempel. Ett bolag importerade sand från sin spanska filial till ett pris av två tusen dollar per ton. Priset på marknaden var tio dollar per ton. Ett annat bolag importerade lampor från Frankrike för trehundra dollar styck medan marknadspriset var 0,70 dollar. Ett annat betalade åtta dollar för bildäck som kostade tvåhundra dollar på marknaden. Det låter absurd men när det sätts i system och sköts av professionella bokföringsexperten, då handlar det om miljarder i uteblivna skattepengar. Hål i de offentliga finanserna som fylls igen med skattepengar från arbetande människor.

Bill Gates gloria hamnade lite på sned när Wall Street Journal 2005 avslöjade att Microsoft placerade alla sina utlandsinkomster på patenträtter i skatteparadiserna Irland, vilket ledde till en årlig skatteförlust på 500 miljoner dollar för USA:s finansminister.

Vissa multinationella bolag har också använt skatteparadiserna till rent bokföringsfusk. Speciellt skapade skalbolag får ta hand om



Skatteparadis. Ordet förknippas nästan alltid med penningtvätt, fusk och maffia.

ett bolags skulder. Moderbolagets finanser hamnar i bättre ljus och aktiekursen får en kick. Mest kända exemplen är Enrons och World Coms gigantiska fusk och påföljande krascher. Enron hade bildat åttahundra skalbolag i skatteparadiserna för att skyla över förluster i bokföringen.

Vilken roll spelar de för rika individer?

Svaret är – mycket större roll än man kan tänka sig. Kända namn, ibland med radikal image, sticker ut. Rolling Stones placerar sina pengar i de holländska Antillerna. De senaste tjugo åren har gruppen betalat i genomsnitt 1,6 procent i skatt på sina inkomster. "– I can't get no satisfaction..." Bono i U2 följde nyligen Stones exempel. Lyxspelare som Thierry Henry i Arsenal får sina bonuspengar utbetalda på ön Jersey.

Kändisarna är bara grädden på moset. Antalet personer med mer än en miljon dollar placerade utanför sitt officiella hemland ökade från 4,5 miljoner personer 1996 till 8,8 miljoner 2005. Deras samlade placeringar i utlandet ökade samtidigt från 800 miljarder dollar till 33

000 miljarder. Tänk er en skatt på sju procent. Bingo. 3 300 miljarder dollar i skattkistorna. Mer än alla miljarder som skattebetalarna har skörtats upp på i USA:s och EU:s stödpaket till bankerna, samma banker som spelar under täcket i skatteparadiserna.

Vilken roll spelar de för narkotika- och vapenaffian?

Svaret är att ingen vet. Det går helt enkelt inte att beräkna så länge det inte finns några pålitliga beräkningar av volymen på de penningtransaktioner som berör illegal verksamhet som narkotikahandel, vapensmuggling och människohandel.

Med lite hjälp av en vän...

I Gudfadern hade Marlon Brando varit helt hjälplös utan sin advokat och bokföringsexpert. Så är det också med bankerna, de multinationella bolagen och de rika individerna. Hela staber av jurister och bokföringsexperten arbetar med ett enda mål – hur lagar och förordningar kan kringgå, beskattning undvikas. Nöjda kunder betyder stora kommissionsinkomster.

Det handlar inte om skumma

personer i mörka kontor. De hittas i de fyra stora internationella auditbolagen KPMG, Ernst & Young, PricewaterhouseCoopers och Deloitte Touche.

– Existerande lagar har ingen betydelse. Det spelar ingen roll vilka regler som gäller, juridiska rådgivare och bokföringsexperten hittar alltid ett sätt att kringgå dem. Regler är regler, men alla regler är till för att ifrågasättas, säger en av de prostituerade experterna anonymt till brittisk press.

Stäng alla skatteparadis och konfiskera alla rikedomar som göms där!

Det är den enda raka vägen. Vad personen ovan säger till brittisk press gör det helt klart: Det spelar ingen roll om Sarkozy och Merkel tillsammans med Brown och Borg kräver mer insyn och ett slut på bankhemligheten i skatteparadiserna. De spelar en alltför stor roll för hela världsförvaltningen för att prokapitalistiska regeringar ska gå till botten med deras roll som just skatteparadis. G20-mötet i april kommer inte att lämna många spår efter sig.

Benny Åsman
intis@internationalen.se